

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

„ROLUL MARE AL BISERICII“

Referindu-se la cele trei mari ramuri ale Creștinismului, cineva spunea că Ortodoxia ar fi ioanică, pentru că e dominată mai mult de spiritul sf. evanghelist Ioan „învățăcelul iubit“, care-și răzimese la Cină tâmpla de inima lui Iisus; apoi Catolicismul ar fi petrin, pentru că e stăpânit indeosebi de spiritul sf. Apostol Petru, adecă întotdeauna preocupat de problemele pe care le împune veacul acesta pământesc; iar Protestantismul ar fi paulin, pentru că în el primează spiritul doctrinar al sf. ap. Pavel.

Nu știu dacă pentru celelalte confesiuni creștine se potrivesc aceste caracterizări, dar pentru Biserica ortodoxă este foarte potrivit tipul reprezentativ al sf. evanghelist Ioan. Dela dânsul are Biserica noastră pilda iubirei. Iubirea pentru Hristos era atât de mare, încât, pe când ceilalți ucenici au fugit în ceasul întunecat al Patimilor, iar unul s'a lepădat de dânsul, sf. Ioan fu singurul care l-a urmat până lângă cruce, cu devotament și sfânt eroism. Iar pe Maica Sfântă el o luă la sine și-a 'ngrijit-o până la moarte, ca un fiu iubitor. El însuși: „învățăcelul iubit“ și „apostolul iubirei“ cerea creștinilor să se iubească între dânsii (I Io, cap. 3 și 4). Căci în aceasta constă spiritul dominant al lui Ioan în Biserica noastră: iubirea, carea se vedește și în contemplație și în credințioșie și în eroism sfânt pentru Hristos, precum și în caritate — care nu este decât iubire manifestată și organizată — pentru semenii noștri. Una din primele dovezi concrete ale iubirii organizate în lume a fost desigur spitalul Vasiliada întemeiat de sf. Vasile cel Mare.

Așadar spiritul dominant în Ortodoxie este și trebuie să fie iubirea lucrătoare în lume, iubirea care presupune și credința și nădejdea în Dumnezeu, precum și fapta bună în raport cu deaproapele nostru. E drept că Biserica ortodoxă n'a avut un cadru istoric favorabil în trecutu-i oprimat, din Arabia și Africa până'n Rusia, dar cu toate acestea nu merită defăi-

marea de pasivitate pe care i-o fac aceia cari nu s'au ostenit să-i scoată la lumină tot trecutul smerit, dar rodnic. Ea nu stă în mijlocul frământărilor, de odinioară ca și de azi, doar ca o stâncă în mijlocul valurilor. Dar nici n'a exagerat grija seculară, organizând o putere lumească, precum au făcut alții. Trăește în lume fără să devie un stat lumesc, devreme ce e o adevărată Impărăție a lui Dumnezeu pe pământ. Asumându-și numele de „corpul tainic al lui Hristos“, Biserica ortodoxă este într'adevăr un organism viu, carele trăiește Evanghelia și învinge, prin luptă dreaptă, toate piedicile ce i se iscă în cale. Cu un cuvânt, ea dovedește, în raport cu lumea dinafară, o atitudine. Adecă nu pasivitate sau rezistență, ci încă activitate, frământare a vremilor și evenimentelor ce o întâmpină. Tot ce i-ar strica acest aspect am încercat să înlăturăm într'un articol anterior, pentru ca să-i rămână adevăratul chip de Biserică vie, consecventă în atitudinea ei și lucrătoare a mântuirii acestor lumi.

Și în ce ne privește, Biserica ortodoxă română are desigur acelaș mare rol în lume. O așteaptă ruinele materiale și morale ale unui veac nenorocit, pentru ca din ele să creieze o lume nouă. În așteptarea acestei vremi ce va să vie și Biserica ortodoxă română din Transilvania a luat atitudine, spunându-și părerea cum înțelege ea organizarea lumii de după acest războiu.

Dar chiar și în actualele timpuri întunecate de ură, este mare rolul Bisericii. Într'un articol publicat în „Curentul“, care de data aceasta ar putea fi socotit ca excesiv de curtenitor față de Biserica ortodoxă, în comparație cu cele scrise altădată în acest ziar despre ortodoxie, un laic (d. Romulus Dianu) remarcă „rolul mare al Bisericii“, dat fiind că reacțiile sufletești provocate de suferințele războiului ce apropie pe oameni tot mai mult de altare

„obligă Biserica la foarte mult“. În rezumat el cere ca Biserica să facă aceea ce și în trecut a făcut, când „nu numai credinciosul se ducea la altar, dar și altarul își trimitea preotul la credincios. Nu era casă necercetată, nu era durere pe care preotul să nu o cunoască și să nu o ușureze, nu era doliu pe care duhovnicia lui să nu îl asiste“.

La aceste îndemnuri — repet : binevoitoare, din partea aceloră dela care nu ne așteptam decât la atacuri piezișe și nedrepte — unul dintre preoții eparhiei noastre a dat în organul oficial „Biserica și Școala“ un răspuns plin de demnitate. Dar totuși cred că mulți dintre noi nu l-ar subscrie întru totul. Într'un stil poetic el spune că „Biserica noastră nu a fost și nu este o spectatoare pasivă la viața Neamului.. Și azi ea se identifică cu Neamul și aspirațiile lui, plânge și se bucură cu el“. Apoi descrie patetic pe „anonimul preot român“, care afirmative este peste tot unde-l cer îndatoririle și vremurile de azi. Mai ales în partea aceasta a răspunsului s'a dat o deslegare exagerată la o problemă pusă, iarăș, nedrept. Pentru că nici Biserica noastră nu este chiar atât de departe de ceea ce știa d. Romulus Dianu din copilăria lui că ar fi fost, dar nici nu face totul, cum crede părintele cu răspunsul.

Să nu ne ascundem după deget. Ci să ne recunoaștem puterea, dar și slăbiciunile. Știm ce facem, dar trebuie să știm și ce nu facem. Această mulțumire cu tine însuși e nejustificată și primejdioasă. Pentru Hristos și Biserica lui niciodată n'ai făcut cât trebuie!

În trecut Biserica strămoșească era un factor de lumină de primul ordin. Din acest izvor de lumină s'au adăpat și frații noștri români din cealaltă strană, care acum ne învinuiesc de obscurantism. Pe vremea lui Constantin Brâncoveanu noi trimiteam cărți bisericesti în tot Orientul apropiat, până în Arabia. Deasemenea primele cărți de limbă românească sunt cele religioase, tipărite în Ortodoxia pe care cei dela „Curentul“ și cei dela Blăj o bănuiesc că are nostalgia slavismului. „Nu e de mirare — zic ei — că acolo unde s'a cântat și s'a oficiat, până nu demult, în slavonește și s'a scris cirilic, să mai existe oarecare amor pentru acest capitol de doliu al limbii românești“ „(Slavismul și codițele lui“ de R. Dianu) și totuși nu există vre-o îndoială că fără capitolul despre literatura religioasă veche, istoria literaturii române ar fi ca o casă fără temelie. Și în prezent Biserica noastră trebuie să fie izvor de lumină curată. Trebuie să învețe pe toate căile, cu timp și fără timp;

prin sfaturi, predici regulat și sistematic susținute și prin scrieri pentru tot felul de cetitori. N'ar strica o revistă creștină pentru copii și tineret. Ce mai trebuie făcut în acest sens poate să-și dea seama fiecare preot în parohia lui, după trebuință.

Deasemenea, cred că nu e bine să ne mărginim numai la gloria trecutului când e vorba de caritate. Biserica este și azi singura instituție care mai nivelează prăpastia dintre îmbuibare și mizerie, cam după cum scrie sf. Pavel : „Alte Biserici am prădat luând de cheltuială spre a vă sluji vouă“ (II Cor. 11, 8). Sunt atâtea mijloace pentru îndeplinirea acestui mare rol al Bisericii, caritatea, care ne vâdește dominați de spiritul ioanic, câte ocazii se ivesc pentru fiecare din noi preoții în cercul nostru de activitate.

E adevărat, însă, că pentru a sesiza toate lipsurile și pentru ca rolul Bisericii să se desfășoare în voie și cu spor, mai este nevoie și de cercetarea caselor creștinești, pentru ajutarea sau mângăierea celor întristați. Casa preotului trebuie să fie totdeauna deschisă pentru ceice vin la el. Astfel poate el contribui la mărirea rolului mare al Bisericii în prezent : dacă se apropie cu dragoste de Trupul tainic al lui Hristos, care e Biserica sau enoria sa, așa precum sf. Ioan și-a apropiat tâmpla de pieptul Domnului la Cină...

Ar mai fi multe de amintit și de făcut întru îndeplinirea marelui rol al Bisericii acum, dar fiecare dintre noi să-și dea silința să le îndeplinească. Fără ca să se mândrească încântat de rezultat. Totdeauna nemulțumiți de ce am făcut și mereu râvnitori spre mai bine. Căci zice Domnul : „Așa și voi, când veți face toate cele ce vi s'au poruncit, să ziceți : Slugi netrebnice suntem, că ce am fost datori să facem am făcut“ (Luca 17, 10).

Presviterul B.

Caracterul moral

Dumnezeu a dăruit vulturului privire ageră să poată scruta văzduhul, pe leu l-a înzestrat cu răgetul de care se cutremură deșertul, cu puterea care înfioară orice vietate; a îmbrăcat păsările cerului cu haine frumoase să împodobească natura. Nu a fost vietate care să nu se bucure de un dar cât mai mic al Stăpânului Stăpânilor.

Omului, creat după chipul și asemănarea Lui — i-a dat o scânteie din dumnezeire, sufletul, cu toate facultățile și frumusețile lui.

În sufletul primilor oameni s'a sălășluit însă păcatul pentru că au vrut mai mult decât li s'a dat. De aici îna-

nte au de dus o continuă luptă împotriva puterilor inferioare, împotriva instinctelor pe care nu le poate înfrânge decât prin triumfarea vieții morale asupra acestora.

Omul trebuie să-și caute o țință nobilă care să fie mai de valoare decât bogăția, puterea, plăcerea. Această țință, acest ideal moral este caracterul, adică virtutea de a trăi și lupta totdeauna în conformitate cu principiile moralei creștine. Omul e dator să se străduiască toată viața pentru curățenia și perfecțiunea caracterului, care exprimă tot ce are mai bun în el, și exprimă firea omenească în cel mai distins aspect al ei.

Adevăratul caracter moral are la bază, constanța în fapte bune. Iubirea, prietenia, cumpătarea, ținerea cuvântului dat, onestitatea, dreptatea, stăpânirea de sine, curajul, pentru omul de caracter sunt norme permanente în activitatea sa.

Un frumos caracter moral poate să l aibă și bogatul și săracul și omul simplu și intelectualul.

O cultură intelectuală, nu aduce după sine implicit curățenia cara terului. Sunt atâția oameni intelectuali care posedă caractere josnice: aroganța față de cei mai mici, lingușirea față de cei mai mari ș. a. Sunt oameni care au purtat laurii glorioși în literatură, artă, sau știință — totuși acțiunile lor nu sunt conduse de principii morale, pe când cinstea, virtutea, sinceritatea, fidelitatea pot fi mai presus la un neștiutor.

Nici averea nu poate dovedi mărimea caracterului. In cele mai multe cazuri ea aduce pierderea și înjosirea lui prin viașii și lux.

Mai repede putem revela un caracter moral într-o stare de sărăcie relativă.

Sfatul pe care l'a primit Bruns, dela tatăl său, este foarte bun: „Să fii oricând bărbat chiar dacă punga-ț va fi goală, căci fără o inimă curajoasă de bărbat nu meriți măcar o privire”.

Poate să aibă cineva bogății imense însă, dacă gândurile sale sunt murdare și imorale nu dă dovada că este condus în acțiunile sale de un caracter moral curat. Acesta va dori totdeauna mai mult decât are. Dorințele sale niciodată nu și le va putea satisface, pe când un om virtuosi totdeauna este mulțumit.

„In toate imprejurările vieții înțelepciunea nu contează cât caracterul, creierul cât inima, geniul cât stăpânirea de de sine, răbdarea și judecata clară și disciplinată”.

Armonia desăvârșită între acțiune și simțire poate să creeze caracterul sănătos care este oglinda sufletului individului. Spre deosebire de caracterul psihologic pe care-l posedă orice individ, caracterul moral se dobândește printr-o educație temeinică. Educația disciplinează pornirile inferioare ale omului și prin ea, își dobândește cele mai desăvârșite calități morale. Ea transformă individul int'o personalitate.

Exemplul are o mare putere în formarea caracterului. De aceea în străduințele noastre trebuie să ne alegem un ideal suprem care ne va anima și ne va da putere să luptăm, pentru a ne apropia cât mai mult de el. Un spirit nobil, prin purtarea sa, dominată de simțul datoriei, drep-

tate, sinceritate, marimumozitate față de adversari, respect față de semenii ne va fi totdeauna o călăuză spre idealul formării caracterului moral.

Gândurile și faptele omului de caracter, supraviețuiesc și rămân urmașilor ca un ghid, plămădindu-le idealurile și voința contribuind la formarea și întărirea caracterului moral.

Aceștia sunt torțele care luminează în calea progresului omenirii. Ei nu sunt morți. Ei trăiesc în urmași prin ideile lor, care sfințesc țara și epoca în care s'au plămădit. Ideile lor, caracterul lor moral, sunt niște punți de aur care leagă trecutul cu prezentul și sunt stâlpii pe care se vor rezima împlinirile scopurilor viitoare. Ideile lor revoluționază secole întregi, influențează caracterele, pătrund în sufletul omenirii.

Aceștia imprimă vremi și poporului caracteristica spiritului lor. Ei au murit, dar au lăsat în urma lor o dără de lumină pe care au mers urmașii lor, a căror viață a fost influențată de sentimentele lor, de gândurile lor de caracterul lor.

Un caracter moral in forma sa cea mai năfrăcată se poate forma prin educația religioasă, morală și patriotică. Familia este primul și cel mai important factor care va desvolta în copil, caracterul moral. De ea depinde buna sau rea educație, pentru că aci copilul dobândește primele principii care sunt și cele mai durabile și care vor îndrepta pașii de mai târziu a vieții lui morale. Aci se va isbi copilul de primele succese sau insuccese care vor forma fondul vieții lui de mai târziu.

„Intr'o convorbire cu D-na Campan, Napoleon Bonaparte făcu următoarea remarcă: „vechile sisteme de educație par să nu aibe nici o valoare; Ce ne trebuie spre a educa poporul după cum se cuvine? „Mame” răspunde D-na Campan. Impăratul fu uimit de acest răspuns. „Da” spuse el, e un sistem de educație într'un singur cuvânt. Va fi sarcina D-Voastră de a forma mame, care să știe să-și educa copiii”.

Caracterul moral trebuie dezvoltat în copil din primele zile ale vieții lui. In frăgezimea sufletului său trebuie altoită mlădița virtuților care vor determina caracterul lui din tot timpul vieții.

„O mamă a întrebat odată pe un preot, când să înceapă cu educația copilului ei care avea 4 ani. Preotul i-a răspuns: Femeie, dacă nu ai început până acum ai pierdut 4 ani. Dela primul surâs ivit pe obrazii copilului începe datoria mamei”.

Lordul Braugham a observat că un copil învață în a 18-a și până la 30-a lună a vieții sale mai mult, decât învață în tot restul vieții. Cunoștințele ce le dobândește copilul în această perioadă și ideile pe care le formează spiritul său sunt atât de însemnate încât dacă ar fi șterse ulterior din toată învățătura și știința unui profesor universitar nu ar mai rămânea nimic, iar omul in această situație nu și-ar putea lungi viața nici măcar o săptămână”.

Caracterele morale ale părinților sunt oglindite în copiii lor. In casa unde a domnit dragostea, simțul de onoare, al datoriei, când există o armonie între frațune și

sentiment, unde viața este cinstită și virtuoasă, educația blândă și făcută cu dragoste, de acolo vor ieși ființe sănătoase, fericite, utile societății, care vor putea pași cu demnitate în urma părinților.

Din căminul unde domnește egoismul, imoralitatea, ura, unde certurile dintre soți nu conținesc, de acolo vor ieși ființe inculte, necivilizate, viciate.

Exemplul părinților este deci covârșitor în formarea caracterului moral al copiilor din care se vor naște popoarele.

Copilul imită tot ce vede și cele bune și cele rele. Dacă voim să formăm caractere morale să dăm pilde morale. Aceste pilde le dă copilului, mamă. „O mamă bună valorează mai mult decât o sută de profesori, spune G. Herbert. Copilul imitând faptele mamei — fie ele cât de neînsemnate în aparență — dar care repetate vor forma obiceiurile, deprinderile — vor determina acțiunile copilului formându-i astfel pe nesimțite dar hotărâtor — caracterul. „Femeia mai mult decât oricine îl aduce pe copil către omenie. Tatăl este creierul, dar femeia inima omenirii. El este gândirea, ea simțirea. El e forța, iar ea dragăleșenia, pozoaba și mângâierea“.

Mamele contribuie în cea mai mare măsură la regenerarea omenirii, ele hrănesc moralitatea bărbatului și creiază atmosfera morală a casei.

Familia poate să fie și o rea școală a caracterului, atunci, când mamele nu sunt priepute în educație, care în loc să desvolte caracterul moral al copilului, se complace în lenevie și disordine. Ele vor da societății caractere mutilate, suflete, bolnave de vicii.

Influențele mamei asupra moralității copilului, caracterul ce-l dobândește acesta în familie se resimt în întreaga viață de mai târziu.

Copilul iese din cămin, vine în contact cu societatea care va duce mai departe opera de formarea caracterului moral. Moralul mediului ambiant în care pășește acum copilul se împregnează adânc în sufletul lui, și dacă acesta este viciat, va avea repercursiuni foarte grave asupra vieții lui spirituale și morale.

Individul este influențat de ideile, obiceiurile și sentimentele societății pe care și le apropie datorită spiritului său de imitație. De sigur, nu numai caracterele energice vor putea avea influență asupra individului intrat în societate ci și cele slabe. Tineretul trebuie să posede o voință energetică și curaj să și poată alege prieteni. Și are nevoie de prieteni buni, căci caracterul fiind în formație, are nevoie de hrana exemplilor bune. Contactul cu oamenii mediocri și egoiști, are urmări nefaste asupra caracterului moral, pentru că-l conduce pe individ spre îngustime de de spirit, slăbiciune, îndoielnicire. Trebuie să căutăm întotdeauna raportul cu persoane care au experiența vieții, sunt mai emancipate, mai bune. Dela aceștia ne vom putea înfrupta de bunătate, de înțelepciune; pe lângă aceștia ne vom simți mai tari și influențele ce le vor exercita asupra noastră vor fi mult mai prețioase.

Caracterele mari au un efect stimulator asupra altora. Prin cumpătarea, delicatețea, blândețea, sânguința lor, — fără să și dea seamă uneori — atrag pe făgașul lor și pe alții. Aceștia vor deștepta celor din preajma lor admirația care dă individului un impuls spre a urma exemplul lor.

AMBROZIE OȘORHAN
cl. VIII. Școala Normală Arad.

Despre ce să predicăm?

In Dumineca 5-a d. Rusalii (9 Iulie 1944) vom vorbi despre: CELE ȘAPTE LAUDE BISERICESTI. (I)

Când am vorbit despre originea și dezvoltarea cultului creștin public, am arătat că în centrul lui stă și astăzi sf. Liturghie și în deosebi sf. Cuminecătura, ce se săvârșește în cadrul ei, potrivit poruncii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Această sf. Liturghie, pe care noi o plinim în fiecare Duminecă și sărbătoare, ne înfățișează în cuprinsul ei, în chip tainic, tot ce a săvârșit Dumnezeu pentru mântuirea noastră și ne pune în acelaș timp la îndemână harul Său necesar pentru împroprierea acestei mântuiri săvârșite de Fiul Său. Aci îl vedem pe Mântuitorul Hristos pășind în chip tainic în mijlocul lumii robite de păcat, aci îi auzim apoi dumnezeescul cuvânt, aruncat cu atâta dârnicie în sufletele ascultătorilor Săi, aci ne însoțim rugăciunile și cântările noastre cu cele ale cetelor îngerești, și mai ales aci asistăm la cea mai înălțătoare taină rânduită vreodată pentru om: taina unirii lui cu Creatorul său.

Dar cu toată această măreție a sf. Liturghii, Biserica a orânduit ca în afară de mireazma ei, care reprezintă punctul culminat al închinării noastre la Dumnezeu, să se mai slujească și alte servicii dumnezeiești publice, prin cari creștinul să se pregătească pentru o participare cât mai demnă la marea taină a împăcării cu Dumnezeuul său. Aceste servicii dumnezeiești premergătoare sunt *cele șapte laude dumnezeiești sau bisericesti*, adică: *ceasul al IX, vecernia, pavecernița, mezonoptica, utrenia împreună cu ceasul I, ceasul III, și ceasul al VI*, cu a căror mireasmă noi ne înălțăm sufletul către Dumnezeu în fiecare zi și la anumite timpuri dinainte stabilite pentru săvârșirea lor. Toate aceste laude sunt un fel de culmi, pe cari sufletul creștin le urcă mereu, pentru ca să poată aduce în chip vrednic, la sf. Liturghie, jertfa nesângeroasă a Trupului și a Sângelui Fiului lui Dumnezeu și pentru a se putea împărtăși din roadele bogate ce se revarsă asupra noastră prin mijlocul ei.

Originea și temeiul acestor laude bisericesti îi aflăm atât în Sf. Scriptură, cât și în practica neîntrepută a primelor veacuri de viață creștină. Încă din Vechiul Testament erau îndatinate, la templul și

sinagoga iudaică, anumite ore din timpul zilei pentru aducerea jertfei și a rugăciunilor înaintea lui Dumnezeu. Așa erau la început ora a treia de dimineața, corespunzătoare orei a noua la noi, și ora a noua de seara, care corespunde astăzi orei trei de după amiazi. La acestea s'a adăugat mai apoi ora a șasea, care corespunde orei douăsprezece dela amiazi. Psalmistul David scrie în această privință într'unul din psalmii săi: „*Eu strig către Dumnezeu și Domnul mă va mântui. Seara și dimineața și în miez de zi plâng și mă tânguesc, și El aude glasul meu*“ (Ps. 55, 17-18).

Cei pioși însă nu se mulțumiau cu rugăciunile făcute numai de trei ori în timpul unei zile, ci aduceau laude lui Dumnezeu și în alte ore neobișnuite în cultul public al templului sau al sinagogii iudaice. Chiar și psalmistul David întărește acest adevăr, atunci când scrie: „*Chiar și noaptea îmi aduc aminte de numele Tău, Doamne, și păzesc legea Ta. În miez de noapte eu mă scol, ca să Te laud pentru hotărârile Tale cele drepte*“ (Ps. 119, 55, 62).

Pe temeiul acestor obișnuințe din Vechiul Testament și sf. Apostoli au îndătinat, dela început, să-și facă rugăciunile lor în anumite timpuri ale zilei, cari de cele mai multeori coincideau cu cele întrebuintate și de Iudei. Așa de pildă în Faptele apostolilor cetim, că în ziua Cincizecimii, când s'o pogorît Duhul Sfânt, Apostolii se aflau la ora treia din zi la rugăciune (Fapte 2, 1-15). Sf. Apostol Petru, când se afla în casa lui Simon Curelarul din Iope „*s'a suit în foisor în ceasul al șaselea ca să se roage*“ (Fapte 10, 9), iar într'o altă zi, în Ierusalim, s'a suit împreună cu sf. Apostol Ioan „*pentru rugăciunea din ceasul al nouălea*“ (Fapte 3, 1). La fel și sf. Apostol Pavel, aflându-se împreună cu Sila în închisoarea din Filipi, „*la miezul nopții rugându-se... laudau pe Dumnezeu și îi auzeau pe ei cei închiși*“ (Fapte 16, 25).

Din această practică a sf. Apostoli, de a se face rugăciuni și slujbe dumnezești la orele amintite, în afară de sf. Liturghie, obișnuința a trecut și în viața celor dintâi creștini. La aceste slujbe însă, credința puternică și pietatea lor adâncă a mai adăugat s'au a desvoltat și alte sf. slujbe, până ce acestea au ajuns la finea veacului al IV-lea la numărul de șapte, cum le avem și astăzi. Au făcut-o aceasta atât pe temeiul practicei moștenite dela sf. Apostoli, cât și pentru faptul că numărul șapte are o însemnătate deosebită în sf. Scriptură și în viața creștină, precum și pe temeiul că însuș psalmistul spune că de șapte ori pe zi a laudat pe Dumnezeu.

Astăzi aceste șapte laude bisericesti, a căror slujire începe întotdeauna din presara sărbătorii sau a Duminecii, — sunt împărțite, după însăș prescripțiile sf. Părinți, în trei rânduri, pentru ca în chipul acesta credincioșii să poată participa mai cu ușurință la săvârșirea lor. Rândul întâiu se slujește seara

și cuprinde: Ceasul IX, vecernia și pavecernița; cel de al doilea ține dela miezul nopții până dimineața și cuprinde: Mezonoptica, utrenia și ceasul I, care de fapt e împreunat cu slujba utreniei; iar cel de al treilea rând se face dela ora nouă dimineața și cuprinde ceasul III, VI și obednița, deși aceasta nu se numără la cele șapte laude dumnezești. Toate aceste trei rânduri sau timpuri de slujire a sf. slujbe, închipuiesc pe Prea Sânta Treime și ne dau prilejul — după cum spune sf. Simeon Tesalonicul — ca prin săvârșirea lor să ne asemănăm cu cele nouă cete îngerești, cari laudă neîncetat pe Dumnezeu.)

Potrivit acestei împărțiri și noi vom începe înșirarea acestor laude bisericesti cu acele cari formează rândul întâiu.

1. *Ceasul al noulea*, care corespunde orei trei de după amiazi, ne aduce aminte de dureroasa clipă a morții Fiului lui Dumnezeu, după ce a răbdat pentru noi îngrozitoarele chinuri de pe crucea Golgotei. Psalmii 83, 84 și 85, cari se citesc în cuprinsul acestei laude, ne înfățișează nemărginita bunătate și purtare de grijă a lui Dumnezeu, care ne scapă dela necaz și din primejdii, așa cum ne-a scăpat de fapt și din robia păcatului, prin jertfa Fiului Său. În deosebi rugăciunile cari se citesc în decursul sf. posturi, după acești psalmi începători, toate sunt brodate pe sfâșietoarele clipe ale patimilor și morții Domnului de cari ne amintește slujirea întregului ceas. Pe temeiul acestor patimi, slujitorul se roagă la stărsitul acestei laude, ca Dumnezeu să ne ierte după mulțimea milei Sale, să ne mântuiască și să ne scoată din mâna potrivnicului, să omoare în noi gândul nostru cel trupesc, ca lăpădând pe omul cel vechi, întru cel nou să ne îmbrăcăm și așa să viețuim după poruncile Lui, pentru că să putem ajunge la odihna cea veșnică, unde este locul tuturor celor ce se veselesc.

2. *Vecernia* este slujba de seară, ce se face în preziua sărbătorii sau a Duminecii și ne aduce aminte de facerea lumii și a tuturor făpturilor din cuprinsul ei, de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, de căderea omului în păcat și de mântuirea lui prin venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu. Psalmul 103, ce se citește la începutul acestei laude, ne înfățișează cu o rară măestrie toată această operă a creației și a purtării de grijă a lui Dumnezeu față de tot ceea ce a zidit cu mâna Sa. Cântarea „*Doamne strigat-am către Tine, auzi-mă...*“, care-i urmează, exprimă în duioșia ei tot suspinul omului căzut în păcat, după ajutorul dumnezeesc fără de care nu se poate mântui din robia lui. Deschiderea ușilor împărătești, ieșirea preotului cu cădelnița și intrarea, închipuiesc însăș împlinirea făgăduinței dumnezești prin venirea în lume a Mântuitorului Hristos, care

prin lucrarea Sa mântuitoare a deschis din nou porțile cerului, tuturor acelor care cred în dumnezeirea Lui și trăiesc după poruncile lăsate de El. Bucuria pentru această dumnezească coborâre la noi se exprimă, apoi, atât prin rugăciunea „Lumină lină . . .” cât și prin aceea a dreptului Simeon, când și creștinul poate să zică împreună cu el: „Acum slobozește pre robul Tău Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta”... Cântarea troparului, cu care se încheie slujba vecerniei, ne pune în sfârșit înaintea ochilor chipuri de sfinți sau miezul sărbătorii, arătându-ne totodată și modul cum aceștia au ajuns să se învrednicească de starea fericitoare în împărăția lui Dumnezeu.

3. *Pavecernița* este acea laudă bisericească ce se face la încheierea zilei, după vecernie sau după cină, din care motiv ea a și primit numele de „pavecerniță” sau „după cinare”. În cuprinsul ei creștinul, biruind toate greutățile zilei, mulțumește lui Dumnezeu pentru ajutorul dat la trecerea acestora și îi cere același dar și pentru odihna din timpul nopții, păzindu-l nevătămat de toată întâmplarea cea rea și de toate uneltirile venite dela cel rău. Atât în psalmii, cât și în rugăciunile ce se rostesc în cuprinsul acestei laude, se exprimă toată încrederea în ajutorul dumnezeesc cerut prin mijlocirea Domnului nostru Iisus Hristos și a sf. Fecioare Maria. Din acest motiv încheierea acestei laude se face cu mărturisirea solemnă: „Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperământul meu este Duhul Sfânt, Treime sfântă mărire ție”.

Cu această laudă se încheie primul rând de slujbe dumnezești, statornicite de Biserică pentru seara fiecărei zile premergătoare Duminecii sau vreunei sărbători. Simbolica acestor sf. slujbe, mireazma și frumusețea tuturor rugăciunilor și cântărilor care alcătuiesc podoaba lor, ne înalță sufletele și ne chiamă mereu la preamărirea Celui Prea Înalt și la fiasca mulțumire pentru tot ceea ce a făcut El pentru noi. Cel ce aleargă cu credință și cu dragoste la săvârșirea lor, nu numai că se pregătește în chip vrednic pentru marea Taină a sf. Liturghii, căreia aceste laude îi premerg, dar și dobândește harul dumnezeesc cerut prin mijlocirea lor.

T.

Cărți

Dr. N. C. Paulescu: FIZIOLOGIE FILOSOFICĂ I. *Notiunile „Suflet” și „Dumnezeu” în fiziologie*. Ediție îngrijită de dr. V. Trifu. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1944, pag. 278, prețul 500 lei.

Sub îngrijirea dlui docent dr. V. Trifu, au apărut anul acesta, în editura Fundațiilor Regale, o serie de prelegeri academice ținute la Faculta-

tea de medicină din București, precum și câteva articole publicate în diferite reviste de către savantul fiziolog și medic cu renume mondial dr. N. C. Paulescu. Cartea poartă titlul: „Fiziologie filosofică” și a fost tipărită, până acum numai partea I cu subtitlul „Noțiunile de „Suflet” și „Dumnezeu” în fiziologie”.

În jurul problemei fundamentale: care este cauza vieții? se grupează sistematic și armonios întreg materialul cărții, împărțită în trei părți: I. *Introducere* — închinată personalității profesorului dr. N. C. Paulescu. — cel mai mare interes științific al divinității prin studiul fenomenelor vitale — zugrăvită cu pricepere și devotament de către dr. V. Trifu. II. *Noțiunile „suflet” și „Dumnezeu”, în fiziologie*, cuprinzând trei prelegeri rostite de profesorul dr. N. C. Paulescu în fața studenților dela facultatea de medicină din București, în cadrul cursului de fiziologie, din anul 1905 în zilele de 14, 16 și 18 Februarie, cu titlul „Finalitatea în biologie”, „Materialismul” și „Suflet și Dumnezeu”. III. În *Anexe* se cuprind prelegerile inaugurale ale profesorului N. C. Paulescu din ani 1900, 1901, 1902, 1903: Definiția fiziologiei, Metoda experimentală, — Generațiunea spontană și darwinismul în fața metodei experimentale, — Stilul lucrărilor fiziologice, precum și diferite articole publicate în revistele „Convorbiri Literare” și „Spitalul” între ani 1904—1908.

În partea II se rezolvă propriu zis, în cadrul celor trei prelegeri, problema cea mai importantă, care a preocupat vreodată știința, „care este cauza vieții”? În prelegerile și articolele din partea III, se completează, se lămurește și adâncește în amănunt, pe larg, unele părți expuse mai pe scurt în partea II, așa că întreg materialul cărții este expus într-o strânsă legătură logică, economia generală a cărții, fiind dintre cele mai armonioase și sistematice.

Concepția savantului N. C. Paulescu, așa cum se desprinde din *Fiziologia Filosofică*, asupra problemei de crucială importanță — despre cauza vieții este următoarea. Biologia — știința vieții a ființelor viețuitoare, — arată că organizația evoluția și fenomenele vitale ale ființelor viețuitoare se îndeplinesc în vederea unui scop comun subsistența individului și perpetuarea speciei. Acest fenomen se numește finalitate. Marca distinctivă a ființelor viețuitoare este finalitatea. Prin finalitate se deosebește viața de moarte, ființele viețuitoare de materia brută sau moartă (Finalitatea în Biologie.)

Finalitatea din lumea viețuitoare are cauză, un agent care concepe scopul ființei viețuitoare, posedă și coordonează mijloacele pentru a ajunge la acest scop. Existența acestui agent este

postulată de rațiunea sănătoasă. Prin uzaj de mai multe mii de ani i-s-a consacrat acestui agent numele de suflet. Sufletul — agent al finalității vitale, imanent fiecărei ființe, este: *imaterial*, — nu impresionează simțurile ca energia, nu este inert ca materia, ci e *unic*, îl are în mod unic fiecare ființă.

Pe calea analogiei putem demonstra rațional existența sufletului — agent al finalității vitale, alegând un termen de comparație ce are o cauză cunoscută și prezentă cu ființa viețuitoare analogiei reale. Mașina care funcționează prezintă ceza analog cu finalitatea. Presupune un lucrător care a construit-o și o conduce. Lucrătorul este cauza imediată a finalității mașinii. Prin analogie, trebuie să admitem, că și ființa viețuitoare trebuie să aibă un agent constructor și conducător care construște organele și prezidă la funcționarea lor, diriguind o spre un scop determinat. Acest agent — cauza imediată a finalității ființelor viețuitoare — este sufletul.

Nu putem rămâne însă aci. Spiritului nostru i se impune a căuta: care este cauza sufletului. Rațiunea, sprijinită pe principiul legii cauzalității, ne impune noțiunea existenței unei cauze primare a sufletului.

„Demonstrația existenței unei cauze primare a vieții, imaterială, unică, înțeleaptă, este termenul sublim la care ne conduce fiziologia.

Această cauză primară este Dumnezeu“. „...„Omul de știință nu se poate mulțumi zicând: Cred în Dumnezeu — ci trebuie să afirme: Știu că Dumnezeu este“.

Răspunsul la întrebarea: Care este cauza vieții? pusă în fruntea primei prelegeri, este cuprins în încheierea celei de a treia prelegeri: „Viața este efectul a două cauze imateriale; una, cauza secundară sau *Suflet* — unică pentru fiecare ființă viețuitoare; alta, cauza primară sau *Dumnezeu* unică pentru totalitatea ființelor viețuitoare“ (Suflet și Dumnezeu).

Am expus pe scurt răspunsul profesorului N. C. Paulescu la întrebarea capitală a omenirii numai în partea lui pozitivă, dar pentru clădirea acestui admirabil sistem de gândire în prelegerile și articolele sale, savantul N. C. Paulescu a luptat pentru a înlătura tot molozul și balastul antiștiințific și anticreștin al diferitelor sisteme de gândire ce și pretindeau meritul de a fi dat o dreaptă și adevărată deslegare problemei.

Dr N. C. Paulescu, folosind un limbaj academic, o formă aleasă, o documentare fără egal în cece privește preciziunea matematică, limpezimea, simplitatea și puterea de convingere, dovedește falsitatea și absurditatea ipotezei materialiste și a teoriei generațiunii spontanee, care neagă

existența finalității în lumea viețuitoare sau explică greșit originea vieții (prin generații sau haekelism); spulberă tezele ipotezei darwiniste transformistă, evoluționistă care, neputând nega existența finalității, caută să o atribue întâmplării, excluzând prin aceasta sufletul ca agent al finalității și în consecință negând existența atât a sufletului cât și a lui Dumnezeu.

Opera profesorului N. C. Paulescu o putem astăzi evalua la justa ei valoare, dându-ne seama că s'a împlinit în epoca celui mai cras materialism.

Acest curent era în floare în lumea intelectualității românești contemporană lui Paulescu, dirijată de un grup compact de aței format din profesori dela Universitățile din Iași și București.

Profesorul Paulescu spulberă toată țesătura de absurdități din care era format materialismul, dovedind fără putință de contrazicere falsitatea și caracterul antiștiințific al acestui sistem de gândire sub toate aspectele lui.

Problemele desbătute în articolele profesorului Paulescu le mai întâlnim și în alte părți, dar simplitatea și stringența logică cu care marile fiziolog le expune nu se pot întâlni nicăeri.

Cartea publicată sub îngrijirea docentului dr. V. Trifu ne arată că profesorul Paulescu, a fost un bun creștin, un mare apologet al creștinismului ortodox și românesc. Un temperament de luptător pentru Hristos. Toată viața și-a închinat-o luptei pentru adevăr, — pentru a lumina viața intelectualității românești îmbăcșită cu toate erorile: materialism, spiritism, francmasonerie, — strădaniei pentru îmbunătățirea și spiritualizarea vieții creștine a fraților săi pe care în lecțiile sale, toate străbătute de cel mai autentic duh creștinesc, multe împodobite cu mireasmă de vechi cazanii, îi îndeamnă la milă, la dragoste de aproapele și de Dumnezeu.

Munca depusă de dr. V. Trifu, pentru editare prelegerilor și articolelor profesorului N. C. Paulescu, pe lângă că este un pios semn de recunoștință pentru marele savant creștin, este un pios aport adus la însănătoșirea spirituală și creștină a neamului românesc.

Pr. prof. Ioan Ageu

Informațiuni

■ ZIUA DE 22 IUNIE, când s'au împlinit trei ani dela intrarea României în război, a fost sărbătorită în toată țara prin rugăciuni, înălțate către bunul Dumnezeu, pentru bruinta oștilor noastre. În bis rica Catedrală din Arad Te-Deumul îndătinat a fost slujit de Prea Sfințitul Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de 8 preoți și 2 diaconi, de față fiind autoritățile civile și militare, precum și alți credincioși. Răspunsurile au fost date de corul armatei, condus de Dl. Locot. I. Botto.

■ I. P. S. PATRIARH NICOLAJ AL ROMÂNIEI a adresat o scrisoare Primatului Mării Britanii, în legătură cu necruțătoarele bombardamente ale aviației anglo-americane, în care Înaltul nostru Ierarh spune între altele următoarele:

„Poporul acesta, strajă de veacuri la hotarele de răsărit ale Europei pentru a nu o lăsa invadată de hoardele barbare și scut în dosul căruia s'a putut desvolta în liniște cultură și civilizația Apusului, este astăzi victima celor mai groasnice încercări. Cătușit în parte de oști dușmane, suferă și loviturile, prin nimic justificate, ale celor mai groasnice bombardamente executate de fiii Bisericii pe care o conduceți.

În disprețul tuturor principiilor de credință și de viață creștină, în desconsiderare a tuturor legilor și convențiilor internaționale de umanizare a războiului, legi pe care Biserica noastră le consideră biruinți ale spiritului creștin, sunt distruse nu obiective militare, cum vi se afirmă, ci orașe întregi, fără nicio cruțare. În Capitală și în orașele de provincie au fost nimicite întregi cartiere locuite de oameni săraci și muncitori. Au fost lovite sau incendiate spitale de răniți și bolnavi, institute de caritate și asistență socială, toate locașuri ale milei creștine. Au fost distruse școli, institute științifice și medicale, Universitatea din București și așezăminte universitare, instituții care iradiu lumina și cultura primite și în scolile din țara Voastră. Bisericile noastre au fost transformate în ruguri. Hristos din chivotele de pe Sfintele Altare a fost dat focului de către fiii Bisericii Voastre. Nici odihna celor ce trebuiau să zacă în morminte până la trâmbițarea îngerească vestitoare a obștei învieri n'a fost cruțată.

Mormintele cimitirelor au fost răscolite, iar osemintele svârlite în văzduh în suflu de bombe.

Răniți și bolnavi de prin spitale au fost uciși. Mii de bătrâni, femei și copii nevinovați au căzut pradă bombelor aruncate asupra noastră. Și toate acestea fără să avem conștiința unei cât de mici vinovății față de cei ce ne lovesc.

În numele acestui popor lovit sălbatec, în numele bisericii pe care o conducem, în numele Acelui Care a propovăduit iubirea de oameni, Hristos Domnul nostru al tuturor, Vă invităm să interveniți de urgență cu toată râvna Voastră de slujitor al aceluiași Hristos Dumnezeu și cu toată autoritatea pe care o aveți în Statul a cărui biserică o conduceți, ca să încetez aceste masacre, pe cât de inumane pe atât de inutile.

Războiul, această urgie abătută asupra poarelor lumii ca o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru păcatele lor are și el legile lui. Două milenii de viață creștină au scris ca o biruință a strădaniilor lor anumite restricții pentru armatele

care sunt în luptă: respectarea și protejirea bătrânilor, a femeilor și copiilor: punerea în afară de orice primejdii a instituțiilor culturale, de caritate și științifice, precum și a monumentelor de artă și a celor religioase, a bisericilor și cimitirelor.

Cu puterea de distrugere a armelor întrebuințate în zilele noastre, e prea monstruos chiar războiul purtat în cadrul legilor și convențiilor internaționale existente, pentru a se mai simți nevoia de a expune erorilor lui și pe aceia care nu fac parte nici din armată și nici din cei care lucrează pentru armată. Conștiința creștină de pretutindeni nu poate să nu se cutremure în fața grozăviilor săvârșite de bombele aruncate asupra orașelor noastre.

Mai mult ca oricine, bisericile creștine, prin reprezentanții lor au datoriat să lupte din toate puterile pentru obținerea unor forme mai umane de purtare a acestui război.

Cunoscută fiind iubirea de Evanghelie și de oameni de care sunteți animat, ca și sentimentele de simpatie pe care le-ați mărturisit cândva pentru poporul păstorit de Noi, Vă adresăm această chemare cu fermă convingere că ea va găsi la Eminența Voastră, răsunetul așteptat“.

Școala de Duminică

28. Program pentru Duminică (9 Iulie) 1944.

1. *Rugăciune*: Împărate ceresc...
2. *Cântare comună*: Veniți să ne închinăm... (Dela Sf. Liturghie).
- 3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Matei 8, 28—34) și *Apostolului* (Romani 10, 1—10) zilei cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Duhul Tău cel Sfânt. (70. Cânt. rel. pag. 42).
6. *Cetire din V. T.*: Pietre de amintire pentru trecerea Iordanului. (Cartea Iosua c. 4).
7. *Povește morale*: Cel leneș la toți este necinstit. (Cartea înțel. lui Iisus Sirah. c. 22).
8. *Intercalații*: Poezii rel. etc.
9. *Cântare comună*: Fie numele Domnului... (Dela sf. Liturghie).
10. *Rugăciune*: Lumină lină. (Dela Vecernie. Liturghier pg. 20).

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

Nr. 2899/1944.

COMUNICAT

Pentru cazul că ar fi bombardat de inamici teritorul Eparhiei Aradului și ar cădea victime credincioși de ai noștri acestor bombardamente, *dispunem tuturor preoților parohiali că sunt obligați a înmormânta în mod gratuit pe cei ce ar cădea victime bombardamentelor*. Tot în mod gratuit vor participa cântăreții bisericești, paraclisierii vor trage clopotele și se vor da din sf. biserică praporii, ripizile, etc.

Arad, la 28 Iunie 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Ciblan
consilier, ref. eparhial.